

Độ co giãn của cung và cầu

Mục tiêu nghiên cứu

Trong chương này, bạn cần nắm được những vấn đề sau:

- Đo lường sự phản ứng của cầu và cung như thế nào
- Độ co giãn của cầu theo giá
- Độ co giãn của cầu theo giá ảnh hưởng đến doanh thu như thế nào khi có sự thay đổi giá
- Tại sao mất mùa lại có lợi cho người nông dân
- Một số quan niệm sai lầm
- Độ co giãn chéo liên quan đến mối quan hệ bổ sung hay thay thế giữa hai hàng hóa như thế nào
- Độ co giãn của cầu theo thu nhập
- Hàng hóa thứ cấp, bình thường và xa xỉ
- Độ co giãn của cung theo giá
- Độ co giãn của cung và cầu ảnh hưởng đến ai chịu thuế như thế nào

Nội dung nghiên cứu chính

Trong chương 3, chúng ta đã bàn về những yếu tố làm cung và cầu thay đổi. Trong chương này, chúng ta đề cập đến độ co giãn bằng cách đặt ra câu hỏi đơn giản “lượng cầu và lượng cung sẽ thay đổi bao nhiêu?” Để trả lời được câu hỏi này, chúng ta cần làm quen với:

- 1 Độ co giãn của cầu theo giá.
- 2 Độ co giãn của cầu theo thu nhập.
- 3 Độ co giãn chéo.
- 4 Độ co giãn của cung.

Sách lý thuyết đã đề cập chi tiết đến tất cả các vấn đề trên và thông qua các bài tập, câu hỏi sẽ giúp nâng cao sự hiểu biết của bạn.

Những khái niệm và thuật ngữ quan trọng

Hãy tìm các câu được đánh số phù hợp với mỗi khái niệm dưới đây:

a Độ co giãn chéo của cầu b Cầu không co giãn theo giá c Dài hạn d Hàng hóa thông thường e Hàng hóa thiết yếu f Hàng hóa thay thế g Cầu co giãn đơn vị h Ngắn hạn i Co giãn của cầu theo thu nhập j Cầu co giãn theo giá k Hàng hóa thứ cấp l Hàng hóa bổ sung m Hàng hóa xa xỉ n Co giãn của cầu theo giá hàng hóa đó	1 Phần trăm thay đổi trong lượng cầu chia cho phần trăm thay đổi tương ứng trong thu nhập. 2 Lượng cầu là không co giãn với sự thay đổi của giá: độ co giãn có giá trị nằm giữa 0 và 1. 3 Một hàng hóa có độ co giãn theo thu nhập là dương. 4 Một hàng hóa có độ co giãn theo thu nhập là âm. 5 Đo lường sự thay đổi cầu của một hàng hóa khi giá của một hàng hóa khác thay đổi. 6 Một hàng hóa có độ co giãn của cầu theo thu nhập nhỏ hơn 1. 7 Phần trăm thay đổi trong lượng cầu chia cho phần trăm thay đổi tương ứng trong giá. 8 Hai hàng hóa mà khi giá của hàng hóa này tăng lên làm cho cầu về hàng hóa kia nói chung là tăng lên. 9 Một hàng hóa có độ co giãn của cầu theo thu nhập lớn hơn 1. 10 Lượng cầu là co giãn với sự thay đổi của giá: độ co giãn có giá trị nhỏ hơn -1. 11 Tổng chi tiêu là không thay đổi khi giá giảm: độ co giãn bằng -1. 12 Thời kỳ cần thiết để hoàn thành sự điều chỉnh khi có sự thay đổi giá. 13 Hai hàng hóa mà khi giá của hàng hóa này tăng lên làm cho cầu về hàng hóa kia nói chung là giảm xuống. 14 Thời kỳ trong đó người tiêu dùng vẫn đang điều chỉnh hành vi của họ khi có sự thay đổi giá.

Bài tập

Bảng 4-1 Cầu về kem que

Giá một que kem (€p)	Lượng cầu (nghìn)	Tổng chi tiêu (doanh thu - nghìn Bảng)	Độ co giãn của cầu theo giá
2,1	10		
1,8	20		
1,5	30		
1,2	40		
0,9	50		
0,6	60		
0,3	70		

Bảng 4-2 Độ co giãn chéo và độ co giãn của cầu theo giá của hàng hóa đó ở Mythuania

% thay đổi của lượng cầu	Khi giá thay đổi 1%		
	Thức ăn	Rượu	Bia
Thức ăn	-0,25	0,06	0,01
Rượu	-0,13	-1,20	0,27
Bia	0,07	0,41	0,85

1 Bảng 4-1 là lượng cầu về kem que ở các mức giá khác nhau.

(a) Vẽ đường cầu về kem que, với lượng cầu về kem biểu diễn ở trục hoành và giá biểu diễn ở trục tung.

(b) Giả sử giá là 1,2£. Lượng cầu là bao nhiêu nếu giá giảm 30p? Cầu trả lời có khác không nếu bắt đầu từ mức giá khác?

(c) Tính tổng doanh thu về kem que ở tất cả các mức giá ở trong bảng.

(d) Tính độ co giãn của cầu theo giá trong khoảng giá từ 60p đến 2,1£.

(e) Vẽ đồ thị về tổng doanh thu khi lượng bán thay đổi, tổng doanh thu biểu diễn ở trục tung và lượng cầu biểu diễn ở trục hoành.

(f) Ở mức giá nào tổng doanh thu là lớn nhất?

(g) Ở mức giá nào độ co giãn của cầu bằng -1?

(h) Trong khoảng giá nào, cầu là

(i) Co giãn?

(ii) Không co giãn?

2 Trả lời các câu hỏi sau dựa vào Bảng 4-2.

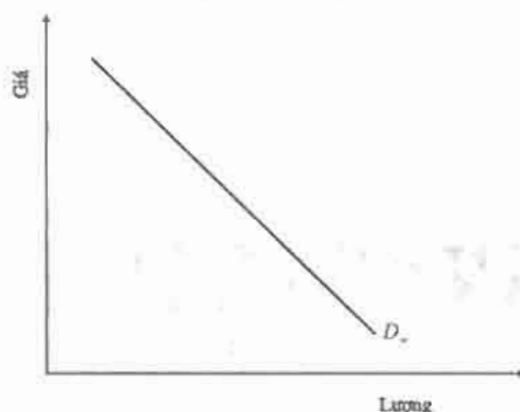
(a) Nhận xét về độ co giãn của cầu theo giá của mỗi hàng hóa. Xác định hàng hóa nào có cầu co giãn theo giá, hàng hóa nào có cầu không co giãn theo giá.

(b) Giá của thức ăn thay đổi ảnh hưởng đến lượng tiêu dùng của rượu và bia như thế nào? Có gợi ý gì về mối quan hệ giữa thức ăn và các hàng hóa khác?

(c) Hình 4-1 là đường cầu về rượu (DW). Vẽ sự thay đổi của đường cầu này khi giá.

(i) Thức ăn tăng.

(ii) Bia tăng.

Hình 4-1 Đường cầu về rượu của Mythuania

3 Bảng 4-3 minh họa về tổng chi phí và thu nhập của một hộ gia đình trong 2 năm.

(a) Tính toán phần chi tiêu trong ngân sách vào mỗi hàng hóa.

(b) Tính toán độ co giãn của cầu theo thu nhập cho mỗi hàng hóa.

(c) Phân loại các hàng hóa là “thông thường” hay “thứ cấp”.

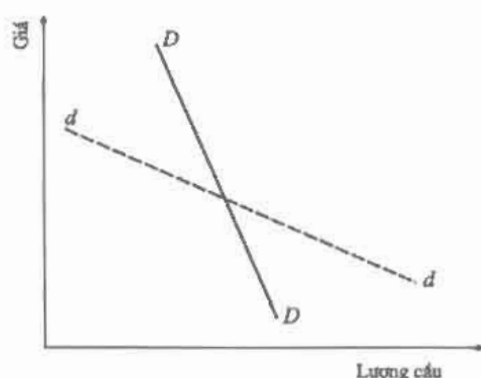
(d) Phân loại mỗi hàng hóa là “xa xỉ” hay “thiết yếu”.

4 DD hay dd trong Hình 4-2 minh họa đường cầu trong dài hạn về điện? Giải thích câu trả lời.

Bảng 4-3 Tổng chi tiêu và thu nhập của một hộ gia đình

Hàng hóa	Thu nhập năm 1 (100£)	Thu nhập năm 2 (100£)	Phần chi tiêu của mỗi hàng hóa năm 1	Phần chi tiêu của mỗi hàng hóa năm 2	Độ co giãn của cầu theo thu nhập	Hàng hóa thông thường (No) hoặc thứ cấp (I)	Hàng hóa xa xỉ (L) hoặc thiết yếu (Ne)
A	30£	50£					
B	30£	70£					
C	25£	20£					
D	15£	60£					

Chương 4: Độ co giãn của cung và cầu

Hình 4-2 Các đường cầu ngắn hạn và dài hạn đối với điện

5 Với những hàng hóa có độ co giãn trong Bảng 4-4, hãy vẽ sự thay đổi của đường cầu về mỗi hàng hóa đó khi thu nhập giảm xuống.

Bảng 4-4 Độ co giãn của cầu theo thu nhập của ba hàng hóa

Hàng hóa	Độ co giãn của cầu theo thu nhập
X	1,7
Y	-0,8
Z	0

6 Hàng hóa nào sau đây mà các nhà kinh tế học miêu tả như hàng hóa “thứ cấp” hoặc “thông thường”?

- (a) Một hàng hóa có độ co giãn của cầu theo thu nhập bằng -0,1.
- (b) Một hàng hóa có độ co giãn chéo bằng 0,3.
- (c) Một hàng hóa có độ co giãn của cầu theo giá bằng -1,1.
- (d) Một hàng hóa với độ co giãn của cầu theo thu nhập bằng 0,9.
- (e) Một hàng hóa với độ co giãn của cầu theo giá bằng -0,2.

Diễn giải độ co giãn của cầu theo giá bằng 0,3 như thế nào?

7 Mai thích 9 cốc trà tương tự như 1 cốc cà phê. Cô ta cho 2 thìa đường vào cà phê còn trà thì không. Độ co giãn giữa 3 hàng hóa này có thể có dấu gì?

8 Giả sử bơ và bơ thực vật có độ co giãn chéo bằng 2 và giá của bơ tăng từ 80p/250gam lên 90p/250gam. Lượng cầu về bơ thực vật sẽ thay đổi bao nhiêu phần trăm?

9 Hàng hóa nào sau đây có cầu co giãn theo giá và hàng hóa nào có cầu không co giãn theo giá?

- (a) Bánh mì.
- (b) Vé xem hát.
- (c) Kỳ nghỉ ở nước ngoài.
- (d) Nhiên liệu và nguồn ánh sáng.
- (e) Thực phẩm.
- (f) Thực phẩm chế biến từ sữa.
- (g) Quần áo.

10 Ở Bảng 4-5 là thu nhập và lượng cầu về thịt hun khói của một hộ gia đình quan sát được ở các thời điểm khác nhau.

Bảng 4-5 Thu nhập và lượng cầu về thịt hun khói

Thu nhập thực tế (£/năm)	Lượng cầu về thịt hun khói (kg/tháng)
4000	2,0
6000	3,0
8000	3,5
10000	4,0
12000	4,3
14000	4,4
16000	4,5

- (a) Biểu diễn trên đồ thị lượng tiêu dùng về thịt hun khói với lượng tiêu dùng biểu diễn ở trục hoành và thu nhập ở trục tung.
- (b) Đồ thị đó có chỉ ra mối quan hệ thuận hay nghịch giữa các biến với nhau không?
- (c) Có thể gọi ý rằng thịt hun khói là hàng hóa “thông thường” hay hàng hóa “thứ cấp” không?
- (d) Đồ thị của bạn giống đồ thị về một hàng hóa thứ cấp như thế nào?

11 Một nền kinh tế rất thịnh vượng; thu nhập thực tế của những công dân trong nước đó dự báo sẽ tăng với tốc độ rất nhanh trong 5 năm tới. 4 hàng hóa sản xuất trong nền kinh tế đó có độ co giãn của cầu theo thu nhập như trong Bảng 4-6. Đánh giá triển vọng về 4 ngành này.

Bảng 4-6 Độ co giãn của cầu theo thu nhập

Hàng hóa	Độ co giãn của cầu theo thu nhập
Milples	0,46
Nohoes	-1,73
Bechans	2,31
Zegroes	0,00

Đúng/Sai

- 1 Độ co giãn của cầu theo giá đo lường sự phản ứng của lượng cầu với giá tương đối của hàng hóa.
- 2 Độ co giãn của cầu theo giá là không đổi trên một đường cầu thẳng.
- 3 Cắt giảm giá sẽ làm tổng chi tiêu về hàng hóa đó tăng lên nếu cầu là không co giãn.
- 4 Tổng doanh thu sẽ lớn nhất khi độ co giãn của cầu theo giá bằng -1.
- 5 Những hàng hóa có phạm vi rộng, như thức ăn, nói chung có độ co giãn của cầu theo giá lớn hơn so với những hàng hóa có phạm vi hẹp hơn như thịt bò nướng.
- 6 Phần chi tiêu trong ngân sách về hàng hóa "thông thường" sẽ luôn tăng lên khi thu nhập tăng.
- 7 Nếu 2 hàng hóa là thay thế, độ co giãn chéo sẽ có thể có giá trị âm.
- 8 Lạm phát nói chung sẽ có ảnh hưởng đáng kể đến hình dạng của đường cầu.
- 9 Mất mùa sẽ là tồi tệ đối với người nông dân vì làm giảm doanh thu thu được từ việc bán sản phẩm thu hoạch được.
- 10 Cái gì là đúng cho một người không nhất thiết cho tất cả mọi người, và cái là đúng cho mọi người không nhất thiết đúng cho một người.
- 11 Thu nhập của người tiêu dùng cao hơn là tin vui đối với những người sản xuất.
- 12 Khi giá hàng hóa thay đổi, co giãn của cầu trong dài hạn co giãn hơn trong ngắn hạn. Tương tự như vậy, một gợi ý khác cho rằng độ co giãn của cầu theo thu nhập trong dài hạn sẽ cao hơn trong ngắn hạn bởi vì người tiêu dùng có đủ thời gian để điều chỉnh phần tăng lên trong thu nhập của họ. Lý do mà các nhà kinh tế nhấn mạnh có sự khác nhau trong độ co giãn của cầu trong ngắn hạn và dài hạn nhưng không áp dụng được cho độ co giãn của cầu theo thu nhập bởi vì sự thay đổi trong thu nhập thường là nhỏ.

Kinh tế học trong thực tiễn**Chính sách giá co giãn đang giết chết những ngôi sao**

(Trích từ bài báo của Paul Murphy, *The Guardian*, 11/02/2004)

Steve Redmond, một ngôi sao trong ngành đĩa hát ở Anh đã bị bắt vì cố gắng trì hoãn thông tin mới nhất về doanh thu, anh ta có thể sẽ bị gây khó khăn trong giải Brit.

Số lượng các đĩa đơn đã giảm từ 52,5 triệu trong năm 2002 xuống còn 35,9 triệu trong năm 2003. Dựa trên thực tế này, giải Brits sẽ chỉ tồn tại trong 3 hoặc 4 năm nữa, hậu quả là gây ông đập lưng ông. Cụ thể, ngành này đã xử lý kém chính sách giá của mình, cho phép một hệ thống quá phức tạp của việc giảm trừ sớm, dẫn đến sự tăng giá cho những đĩa có thứ hạng cao, trở nên cách xa với khách hàng.

Hệ thống thu hút sự quan tâm với chi phí thấp và sau đó tăng chi phí khi cầu tăng được biết đến là định giá dựa trên "hệ số co giãn của cầu". Nó được coi là có tính khoa học trong những năm gần đây, được phổ biến qua Internet, đã làm phát sinh hàng loạt các mô hình kinh doanh mới - Easyjet là ví dụ rõ ràng nhất - ở đó tất cả khách hàng đều nghĩ rằng họ đã luôn có được giá rẻ.

Tuy nhiên, trong kinh doanh âm nhạc những thanh thiếu niên trẻ tuổi không cho rằng họ có được một giá trị đặc biệt - họ chỉ thấy rằng họ phải trả 3,99£ cho những thứ chỉ đáng 1,99£ hay thậm chí 99p do mua sớm trước 1 tuần.

Những người tiêu dùng đơn giản này đã đưa ra quyết định hợp lý để tiết kiệm cho 1 tuần và có thể mua album đó sẵn có với giá chiết khấu 9,99£ ở siêu thị gần nhất.

Câu hỏi

- 1 Để đánh giá sự thành công của việc định giá dựa trên hệ số co giãn trên thị trường đĩa đơn, một thông tin thiết yếu đã bị bỏ qua trong bài báo: đó là gì?
- 2 Lý thuyết cầu dự báo rằng tại các mức giá cao hơn, cầu tiêu dùng trở nên co giãn hơn. Điều này được khẳng định trên thị trường đĩa đơn?